09/11/2021

Η Αγία Θεοκτίστη η Μηθυμναία

/ Βίοι Αγίων

Τρία νησιά έχουν σαν καύχημα την Αγία Θεοκτίστη. Η Λέσβος στην οποία γεννήθηκε, η Πάρος στην οποία έζησε τριάντα πέντε χρόνια ασκητική ζωή και η Ικαρία στην οποία βρίσκονται τα σεπτά λείψανά της.

Τον βίο της Αγίας Θεοκτίστης έγραψε ένας από τους παλαιοτέρους και συγχρόνους, σχεδόν, με την Αγία και αξιόπιστος συγγραφεύς ο Άγιος Συμεών ο Μεταφραστής, που έζησε τον δέκατο αιώνα επί των Βυζαντινών αυτοκρατόρων Λέοντος ΣΤ' του Σοφού (886-912) και Κωνσταντίνου του Πορφυρογεννήτου (913-959) και που είχε το αξίωμα του Μαγίστρου (Υπουργού) και το οφφίκιο του Άρχοντος Λογοθέτου στην υπηρεσία των αυτοκρατόρων τούτων. Με την ιδιότητα αυτή και με ειδική τιμητική αποστολή συνόδευσε ο Συμεών τον στρατηγό Ημέριο στην εκστρατεία του κατά των Αράβων της Κρήτης το 902 μ.Χ.

Σ' αυτή την εκστρατεία, όταν ο στόλος των Βυζαντινών πλησίαζε στην Πάρο βρήκε σφοδρή τρικυμία και τα πλοία αναγκάσθηκαν να αγκυροβολήσουν σε λιμάνια και όρμους της Πάρου. Ο στρατηγός Ημέριος και ο μάγιστρος Συμεών, που αργότερα ονομάσθηκε «Μεταφραστής», βρήκαν την ευκαιρία να επισκεφθούν τον

περίφημο ναό της Κατωπολιανής ή Εκατονταπυλιανής. Εκεί συνάντησαν ένα γέροντα μοναχό αξιοσέβαστο, με ασκητική μορφή και τρίχινο χιτώνα, από τον όποιον άκουσαν τον βίο της αγίας Θεοκτίστης, τον όποιον και τους παρεκάλεσε να καταγράψουν, όταν θα επέστρεφαν στο Βυζάντιο.

Δεν είναι πολλά χρόνια, τους είπε ο μοναχός, που γνώρισα ένα ευσεβή και αξιόπιστο χριστιανό, που ερχότανε με άλλους συντρόφους του από την Εύβοια για κυνήγι ελαφιών, που υπήρχαν στο νησί αυτό. Σαν ευσεβής άνθρωπος, ο κυνηγός πήγε στο ναό της Κατωπολιανής να προσευχηθεί. Στον έρημο και εγκαταλελειμμένο τότε ναό προς το μέρος του Ιερού Βήματος, είδε σκιά ανθρώπου και μόλις προχώρησε προς το μέρος της σκιάς άκουσε μία αδύνατη φωνή γυναίκας να του λέγει: «Μη προχωρήσεις, άνθρωπε, περισσότερο». Τρόμαξε ο κυνηγός και σταμάτησε. Οι τρίχες της κεφαλής του, γράφει το βιβλίο, «ωξήνθυσαν ως αι άκανθοι». Σκέφτηκε να τρέξει, να φύγει, αλλά συνήλθε και παρέμεινε άφωνος. Και η φωνή συνέχισε: «Δεν έχω ένδυμα να εμφανισθώ. Ρίξε τον χιτώνα σου, άνθρωπε». Έβγαλε τον χιτώνα και τον έριξε προς το μέρος της φωνής, και τότε εμφανίστηκε, μάλλον σκιά ανθρώπου, παρά άνθρωπος. «Και ην άρα το μεν σχήμα γυνή, το δε φαινόμενον υπεράνθρωπον• θρίξ λευκή, πρόσωπον μέλαν, μικράν ύπεμφαινον λευκότητα, δερματίς συνέχουσα την των οστών αρμονίαν, ήκιστα σαρκός εμπεφυκυίας, σκιάς παραπλήσιου, είδος μόνον την ανθρωπίνην σώζον εμφέρειαν».

Γονάτισε ο κυνηγός, αλλά βλέποντάς τον η Αγία φώναξε. «Μη γονατίζεις, άνθρωπε, αμαρτωλή δούλη του Θεού είμαι και εγώ και έχω ανάγκη να με ελεήσει ο Θεός». Και ενώ αυτός ήταν ακόμα γονατιστός και τόσο συγκινημένος και έσκυβε στη γη το πρόσωπό του, άκουγε τα λόγια της Αγίας «Σήκω και θα σου πω, χριστιανέ μου, το πως βρέθηκα εδώ και να σου ζητήσω μια μεγάλη χάρη».

Και άρχισε η Αγία να λέγει:
«Γεννήθηκα και κατοικούσα στη Μήθυμνα της Λέσβου. Οι γονείς μου απέθαναν, όταν η μεγάλη μου αδελφή είχε παντρευτεί. Έτσι εγώ με το θάνατό τους έμεινα μόνη και με έστειλαν σε μοναστήρι, που ήταν εκεί κοντά στην πατρίδα μου. Με χαρά θέλησα να αφιερώσω τη ζωή μου στο Χριστό. Έγινα μοναχή με το όνομα Θεοκτίστη. Όταν ήμουν δέκα οκτώ χρόνων, το Πάσχα πήγα να ιδώ την αδελφή μου, αλλά εκείνη τη νύχτα ήρθαν πειρατές στο χωριό από την Κρήτη με αρχηγό τον Νίσιρη (821-829), μας αιχμαλώτισαν και μας οδήγησαν πολλές κοπέλες στα πλοία τους και μας έφεραν εδώ προσωρινά, πριν μας οδηγήσουν σε αγορές σκλάβων. Τότε κατόρθωσα να δραπετεύσω. Έτρεξα μέσα στο δάσος και πληγωμένη, εξασθενημένη, ξέφυγα από τα χέρια τους με τη δύναμη του Θεού. Απ' το μέρος που κρυβόμουνα είδα τα καράβια τους να φεύγουν.

Πέρασαν 35 χρόνια που ζω εδώ στον έρημο τούτο τόπο, τρώγοντας χόρτα και λούπινα που φυτρώνουν μόνα τους. Τα ρούχα μου έλυωσαν. Γνωρίζω ότι πλησιάζει το τέλος της ζωής μου. Για τούτο, σε παρακαλώ, κάνε μου τη μεγάλη χάρη, όταν έλθεις πάλι σε τούτο τον τόπο να μου φέρεις να κοινωνήσω των αχράντων μυστηρίων, και ακόμα σε παρακαλώ να μην πεις σε άλλους ότι είδες άνθρωπο εδώ».

Στο επόμενο ταξίδι του ο κυνηγός ήρθε στο μέρος που είδε την Αγία και της έφερε μέσα σε ναυτική πυξίδα τη θεία κοινωνία, που του εμπιστεύθηκαν οι ιερείς γνωρίζοντάς τον για πιστό χριστιανό.

Όταν πλησίασε στον τόπο, που είχε ίδει την Αγία, η Θεοκτίστη δεν φανερώθηκε, ίσως γιατί τον ακολούθησαν μερικοί από το καράβι και η Αγία δεν ήθελε να φανερωθεί σ' αυτούς. Έπειτα από λίγο, όταν επανήλθε μόνος του ο κυνηγός, ήλθε η Αγία και με μεγάλη συγκίνηση, με δάκρυα, με κλάματα, πήρε στα χέρια της την πυξίδα και κοινώνησε λέγοντας την προσευχή «Νυν απολύεις την δούλην σου Δέσποτα ... τώρα ας γίνει ό,τι προστάζει η δύναμή σου» .

Αφού τελείωσε την ιερή αυτή αποστολή του ο κυνηγός έφυγε με τους συντρόφους του στο εσωτερικό του νησιού για το κυνήγι. Όταν τελείωσαν και επρόκειτο να φύγουν από το νησί, θέλησε να περάσει πάλι να ιδεί την αγία Θεοκτίστη. Την βρήκε νεκρή στον τόπο, που την είδε για πρώτη φορά. Άρχισε να προσεύχεται και να σκέπτεται να θάψει το σώμα της, αλλά θέλησε να πάρει για φυλαχτό μαζί του και ένα κομματάκι από το χέρι της Αγίας. Όμως αφού σήκωσαν άγκυρες να φύγουν, παρ' όλον ότι ο άνεμος ήταν τόσον ευνοϊκός, δεν έφευγε το πλοίο, δεν προχωρούσε σα να ήταν δεμένο, σαν να είχε ρίξει εκατό άγκυρες. Ο κυνηγός κατάλαβε ότι η Αγία δεν επέτρεπε την ιεροσυλία που έκαμε και ζήτησε από τον καπετάνιο να

κατέβει για λίγο απ’ το καράβι με τη βάρκα. Επέστρεψε το τμήμα του λειψάνου και όταν επανήλθε, το καράβι ξεκίνησε για τον προορισμό του. Τότε διηγήθηκε την ιστορία της αγίας Θεοκτίστης στους συντρόφους του, που όλοι τότε δεν θέλησαν να συνεχίσουν το ταξίδι, αλλά πλήρωμα και επιβάτες αποφάσισαν να επιστρέψουν στην Πάρο για να προσκυνήσουν και αυτοί την αγία Θεοκτίστη.

Ο άγιος Συμεών ο Μεταφραστής, γράφοντας τον βίο της Αγίας μας πληροφορεί ότι «εκοιμήθη εν Κυρίω η αγία κατά τον μήνα Νοέμβριον». Η Εκκλησία τιμά την μνήμη της την 9η Νοεμβρίου. Δεν γνωρίζομε ακριβώς το έτος του θανάτου της. Ο ιστορικός Χρυσόστομος Παπαδόπουλος, Αρχιεπίσκοπος Αθηνών, θεωρεί ως πιθανόν έτος θανάτου της Αγίας το 872 μ. Χ. Ο Ε. Δράκος γράφει ότι οι πειρατές αιχμαλώτισαν την Αγία το έτος 851. Αν προσθέσουμε 35 χρόνια, που έζησε στην Πάρο η Αγία, έχομε σαν έτος θανάτου το 885.

Τα σεπτά λείψανα της Αγίας, κατά άγνωστο τρόπο, βρέθηκαν και φυλάσσονται στην Ιερά Μονή Λευκάδος της Ικαρίας.

Κατά το έτος 1960 με την μέριμνα των αειμνήστων Μητροπολιτών Μυτιλήνης Ιακώβου Κλεομβρότου και Μηθύμνης Κωνσταντίνου Καρδαμένη παραχωρήθηκε από τον αείμν. Μητροπολίτη Σάμου και Ικαρίας Ειρηναίο τμήμα Ιερού λειψάνου της Αγίας, το οποίο με μεγάλη πομπή από τη Μυτιλήνη μεταφέρθηκε στη Μήθυμνα και βρίσκεται στο εξωκκλήσιο της αγίας, που χτίστηκε τότε εκεί.

Το απολυτίκιο της Αγίας

Της Μηθύμνης τον γόνον και θείον βλάστημα
και Παρίων το κλέος και το εντρύφημα,
Θεοκτίστην την αγίαν ευφημήσωμεν.
Χαίροις βοώντες προς αυτήν,
καλλιπάρθενε αμνάς
και νύμφη του Θεού Λόγου,
ω και πρεσβεύεις αδιαλείπτως
του σωθήναι τας ψυχάς ημών.

Πηγή: www.pigizois.gr